

[Oluf Johansen.]

Fald bliver Forandringen næppe mærkbar. Husmandsbrugskommissionerne skal jo selv finde Lovovertræderne, men jeg kunde ønske, at enhver, der køber et Husmandsbrug, som han ikke selv bebor og driver, personlig ved Købet skulde anmelde dette til Husmandsbrugskommissionen. Dermed vilde Adgangen for Tilsynet til at gribe ind være bragt i fuldkommen Orden. Denne Ordning er altsaa ikke truffet, men man kan maaske trøste sig med, at de Kredse inden for dansk Landbrug, der særlig er interesserede i Lovens Overholdelse og har kæmpet derfor og først og fremmest har ført de ulovlige Forhold frem til Undersøgelse, nemlig Husmandsforeningerne, har en ret nøje Tilknytning til Amtskommissionerne, idet Amtskommissionens Formand i mange Tilfælde er en af Husmandsbevægelsens ledende Mænd; i hvert Tilfælde er et af Medlemmerne af Kommissionen udpeget af Husmandsforeningerne. Vejen fra Lovovertrædelse til Forholdsregler herimod synes altsaa ikke at være saa lang. Men Spørgsmaalet bliver da, hvilke Direktiver den højtærede Landbrugsminister giver disse Kommissioner, og med hvilken Myndighed til at gribe ind den højtærede Landbrugsminister udstyrer Kommissionerne.

Det næste, jeg vil nævne, er den Ændring, der er foretaget under Folketingsbehandlingen, og hvorved man forsøger at bringe Indkøbsforeningerne i Forgrunden og tage dem i Brug ved de Indkøb, der foretages for Etableringslaanene. Det er en god Foranstaltning. Mange Handelsmænd har snydt Nybyggerne med det Resultat, at disse har faaet dyr og daarlig Besætning og i mange Tilfælde er kommet til at staa over for stadige Fornyelser, der betød deres Ruin som Landmænd. Gennem Indkøbsforeningerne faar de den Vejledning, som en Nybygger altid har Brug for.

Videre er Jordkøbslaanet i Folketinget sat op med 1 000 Kr. til 12 000 Kr. Det er en gammel Erfaring, at naar man forhøjede Laanet, kunde man være sikker paa, at Jordprisen fulgte med, saa at det blev Jord sælgeren, der tog Gevinsten, men under de Forhold, vi nu har, er Jordprisen vel nok gaaet foran i Stigningen, og det gør Forhøjelsen berettiget. Om det faar Følger i Retning af yderligere Prisstigning, vil vi jo faa at se. I disse vanskelige Byggeaar kan det godt forsvares at fravige Bestemmelsen om, at Folk, der faar Tillægsjord, skal foretage en eventuel Bygningsudvidelse med det samme. Efter Forslaget kan de vente hermed indtil 5 Aar.

Jeg anerkender ogsaa Rigtigheden af, at Begrænsningen til 5 ha middelgod Jord som Betingelse for, at en Mand kan ansøge om Tillægsjord, stryges. Naar man nu opretter nye Brug paa 7—8 ha, bør man ikke fastholde Regelen om, at han skal have under 5 ha Jordtilliggende for at kunne faa Tillægsjord. At man ved samme Lejlighed sletter Nitiendedelsbegrænsningen for Laan til Tillægsjord og til Jord og Bygninger, er ogsaa et Fremskridt. Laanets Maksimum bliver nu 18 000 Kr.

Men det store Spørgsmaal for disse Smaahusmænd er først og fremmest, om de kan faa Jorden, den Jord, som skal supplere deres Brug, saa at de fra at være halve Landbrug bliver virkelige selvstændige Brug. Her kunde man godt fra anden Side have lyttet til Husmændenes Ønsker og Raad om et Udvalg i hvert Sogn til at tage Sagen i sin Haand. Man maa jo huske paa, at i de Afspærringstider, vi nu lever i, er disse Smaahusmænd de allerdaarligst stillede. Dette Spørgsmaal vil stadig vende tilbage, idet man ikke maa regne med, at Husmandsbevægelsen vil svigte disse Mennesker, tværtimod.

Det store Fremskridt i nærværende Lovforslag er Forhøjelsen af den rentefrie Del af Byggelaanet til Halvdelen af Laanebeløbet. Man kan sige, at det er beklageligt at skulle gaa til den Slags Foranstaltninger, men her kommer man let ind paa principielle Betragtninger om Fordelene ved Udstykning i det hele. Det er dyrt at starte et nyt Brug, men Spørgsmaalet er, om det maaske alligevel til syvende og sidst ikke er dyrere at lade være og lade Udstykningen gaa fuldstændig i Staa. Hvis det er rigtigt, at hver arbejdsløs, der faar Beskæftigelse ved offentligt Arbejde, koster Samfundet 10 000 Kr. om Aaret — og han kan maaske godt komme igen Aar efter Aar —, saa er der den Forskel mellem ham og Statshusmanden, der sættes i Gang ved de rentefrie Laan paa 10 500 Kr. for de mindste Brug, eller 12 500 Kr. for de noget større, at Husmanden hermed faar varig Beskæftigelse. Naar jeg sammenligner Støtten til Oprettelse af Landbrug med de kæmpestore Kapitaltilskud til Fremme af Beskæftigelsen, der paa forskellige Omraader er ydet — og endog er kommet Velhavere til gode —, finder jeg det ikke urimeligt, at dette Offer bringes. Der er Grund til stærkt at understrege, at det her kun drejer sig om et Rentetab, ikke et Kapitaltab, som naar man f. Eks. giver 5 000 Kr. til Bygningsreparationer, der ofte ikke engang er Forbedringer af Avlsbygninger, men i mange Tilfælde Luksusbyggeri.